

Može li koncept Pametna sela vratiti život hrvatskim selima?

Pojam pametna sela označava skup aktivnosti usmjerenih na ulaganja u inovativna rješenja i bolje iskorištavanje svojih resursa u cilju poboljšanja kvalitete života i u konačnici ostanka u ruralnom području.

1.614 355 0

U posljednje dvije godine u hrvatskoj javnosti uveden je pojam pametna sela. Koriste ga uglavnom dužnosnici i političari na svim razinama vlasti kada govore o gospodarskom razvoju i budućnosti ruralnih područja. Označava skup aktivnosti usmjerenih na ulaganja u inovativna rješenja i bolje iskorištavanje svojih resursa u cilju poboljšanja kvalitete života i u konačnici ostanka na selu.

Na inicijativu eurozastupnika **Franca Bogovića** iz Slovenije i **Tibora Szanyija**, iz Mađarske, Europska komisija i Europski parlament su 2017. godine donijeli Akcijski plan pametnih sela nastao na temelju dokumenta Deklaracija Cork 2.0. – "Bolji život u ruralnim područjima" kojom je definirana nova vizija budućnosti ruralne Europe. Deklaracija je usvojena u rujnu 2016. na Europskoj konferenciji o ruralnom razvoju u Corku, drugom po veličini gradu u Irskoj i najvećem urbanom središtu pokrajine Munster.

Taj se dokument pak temelji na deklaraciji Živo selo iz 1996. godine usvojene na istom mjestu što znači da Europska unija već 27 godina promišljanjima i strategijama pokušava izjednačiti život u selima sa životom u gradovima želeći zaustaviti veće migracije ljudi iz ruralnih u urbane dijelove zajednice.

Deset smjernica ruralnih politika

Koliko u tome uspijevaju, kakve su strategije donijele pojedine članice, a kakve donosi Hrvatska, daju li planovi u nekim zemljama već konkretne rezultate i stiže li projekt u naše krajeve prekasno pokušat ćemo odgovoriti u serijalu "Može li koncept **Pametna sela** vratiti život i prosperitet ruralnom području" koji podupire Agencija za elektroničke medije u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti 2023.

Naši sugovornici bit će eurozastupnici koji se bave tim pitanjima, saborski zastupnici, župani i općinski načelnici, predstavnici političkih stranaka i poljoprivrednih udruga, agencije za izradu EU projekata, lokalne akcijske grupe i oni kojih se to najviše tiče – poljoprivrednici, poduzetnici i stanovnici hrvatskih sela.

Sudionici konferencije Cork 2.0 zaključili su da ruralna i poljoprivredna politika u Europskoj uniji treba temeljiti na **deset smjernica**: promicanje ruralnog blagostanja, jačanje ruralnih lanaca vrijednosti, ulaganje u ruralnu vidljivost i vitalnost, očuvanje ruralnog okoliša, upravljanje prirodnim resursima, poticanje klimatske politike, poticanje znanja i inovacija, unaprjeđenje ruralnog upravljanja, poticanje i pojednostavnjenje provedbe politike te odgovorno donošenje i poboljšanje uspješnosti politika.

“ **Marija Vukobratović: Za većinu naših ruralnih područja koncept Pametna sela dolazi prekasno** ”

Na Bledu u Sloveniji 2018. donesena je Bledska deklaracija kojom je predviđeno da se pametna sela trebaju fokusirati na poljoprivredu, obnovljive izvore energije, ruralni turizam, e-učenje i e-upravu, a na plenarnoj sjednici u ožujku 2019. godine Europski parlament je prihvatio pametna sela kao novi koncept razvoja ruralnih područja za razdoblje 2021.-2027. Kreiranje politika koje podupru Akcijski plan pametna sela financira se iz okvira Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i provedbe programa ruralnog razvoja, Kohezijskog fonda te iz programima Horizon, LIFE i LEADER s najmanje 2,4 milijarde eura.

Strategija razvoja do 2040. godine

U Europskom parlamentu osnovana je Međugrupa za ruralna, planinska i udaljena područja i pametna sela. Na svojim sastancima razgovaraju o dugoročnim vizijama za ruralna područja, uz stvaranje cjelovite strategije razvoja do 2040. godine. Cilj Međugrupe je ojačati teritorijalnu koheziju unutar EU, baveći se specifičnim potrebama ruralnih, planinskih i udaljenih područja. Njihov potpredsjednik je hrvatski zastupnik doc. dr. sc. **Tomislav Sokol** koji naglašava važnost grupe jer u ruralnim, planinskim i udaljenim područjima, koja čine 80 posto teritorija Europske unije živi 60 posto stanovnika.

"Ruralna područja od iznimne su važnosti za Europsku uniju koja o njima ovisi za hranu, energiju, sirovine. Ona su izvor kreativnosti i inovacija u kojima je utemeljen velik dio europske kulturne i prirodne baštine, koju je iznimno važno očuvati", rekao je Sokol na jednom od sastanaka što je zabilježeno i na njegovoj službenoj web stranici.

“ Praktična rješenja lokalne vlasti uz pomoć EU novca ključ su razvoja pametnih sela ”

Upravo je koncept pametnih sela jedan od programa ovog europarlamentarca koji je po hrvatskim županijama tijekom prošle godine upriličio niz konferencija na temu "Pametna sela - EU koncept razvoja ruralne zajednice" upoznavši tako sve one na terenu s dugoročnom vizijom za ruralna područja.

* Novinarski projekt "Može li koncept Pametna sela vratiti život i prosperitet ruralnom području" realiziran je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.